

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-03-13

Vår referens

Matilda Quisbert

Utredningssekreterare

matilda.renkvist-quisbert@malmo.se

Remiss angående Remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta villkor för friskolesektorn - ytterligare förslag (SOU 2025:123) FSKF-2026-1892

Sammanfattning

Förskolenämnden har getts möjlighet att yttra sig över utredningen *Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag (SOU 2025:123)*. Utredningen har haft i uppdrag att lämna ytterligare förslag för att stärka regelverket kring enskilda huvudmän och motverka att aktörer med brister i sitt huvudmannaskap etablerar eller utökar verksamhet inom förskole- och skolväsendet. Mot denna bakgrund föreslår utredningen bland annat skärpta villkor vid bedömningen av om en enskild huvudman har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen, att tidigare tillsynsinsatser i större utsträckning ska beaktas vid denna prövning samt att aktörer med bristfällig verksamhet ska kunna begränsas från att utöka sin verksamhet eller förvärva ytterligare utbildningsverksamheter. Utredningen föreslår även tydligare och mer preciserade godkännandebeslut, möjligheter att förena godkännanden med villkor samt att sanktionsavgifter ska kunna beslutas när en huvudman bedriver verksamhet i strid med sitt godkännande.

Förskolenämndens synpunkter presenteras i förvaltningens förslag till yttrande. Yttrandet har fokuserat på de delar av utredningens förslag som rör förskolenämndens uppdrag som tillsynsmyndighet för fristående förskolor.

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta villkor för friskolesektorn - ytterligare förslag (SOU 2025:123)

- Skärpta villkor för friskolesektorn - ytterligare förslag (SOU 2025:123)
- G-Tjänsteskrivelse Förskolenämnden 260325 Remiss angående Remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta villkor för friskolesektorn - ytterligare förslag (SOU 2025:123)
- Förslag till yttrande över Remiss angående Remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta villkor för friskolesektorn - ytterligare förslag (SOU 2025:123)

Beslutsplanering

Ordförandeberedning FSKN 2026-03-16

Förskolenämnden 2026-03-25

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Regeringen beslutade den 30 juni 2022 (dir. 2022:102) att tillsätta en utredare med uppdrag att lämna förslag på en reglering som säkerställer att de skattemedel som avsatts för skolan används till det medlen är avsedda för, det vill säga att finansiera driften av skolverksamheter. I delbetänkandet *Skärpta villkor för friskolesektorn* (SOU 2025: 37) föreslogs bland annat ett vinstöverföringsförbud, skärpta sanktionsmöjligheter, ökad insyn och transparens, utvidgad ägar- och ledningsprövning samt skärpta krav på ekonomisk långsiktighet.

I slutbetänkandet *Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag* (SOU 2025: 123) lämnas förslag som ska säkerställa att skolväsendets skattemedel används för utbildningens drift, att stärka regelefterlevnad för enskilda huvudmän och föreslå skärpta villkor för friskolesektorn som helhet.

Utredningens huvudsakliga fokus har varit styrningen av enskilda huvudmän samt att stärka regelefterlevnaden för såväl enskilda som kommunala huvudmän. Enligt direktiven ska utredningen undersöka om ytterligare krav bör ställas på dem som äger och driver verksamheter inom den fristående friskole- och skelsektorn, utöver de som redan gäller i dag.

Utredningens förslag

Skärpta villkor för aktörer med bristfälligt huvudmannaskap

Utredningen föreslår ett nytt sammanhållet regelverk som tar sikte på situationer där en huvudman inte nödvändigtvis är olämplig i ägar- och ledningsprövningens mening men ändå uppvisar brister i sitt huvudmannaskap. Utredningen har undersökt hur en reglering kan utformas som ger tillsynsmyndigheterna utökade möjligheter att förhindra att olämpliga fysiska eller juridiska personer genom ägande eller på annat sätt utövar kontroll över enskilda juridiska personer som är huvudmän inom skolväsendet. Mot

denna bakgrund föreslår utredningen en rad skärpningar av villkoren som definierar hur den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller. Förslaget innebär att en huvudman under vissa angivna tidsperioder inte ska anses uppfylla detta villkor. Det gäller under den tid som en tillsyn pågår efter ett beslut om föreläggande, under två år från beslut om sanktionsavgift som grundar sig på överträdelse av godkännandet som enskild huvudman, överträdelse av värdeöverföringsförbud eller underlåtenhet att i rätt tid anmäla nedläggning av en skolenhet. Det gäller vidare under tre år från beslut om föreläggande som förenats med vite eller värdeöverföringsförbud, eller som avser ett allvarligt missförhållande. Slutligen ska huvudmannen under fem år inte anses uppfylla villkoret om det finns ett beslut om återkallelse av godkännande på grund av allvarligt missförhållande, att förutsättningarna för godkännandet inte längre är uppfyllda, överträdelse av det föreslagna förvärvsförbudet eller beslut om statlig åtgärd för rättelse.

Förvärvsförbud och upplysningsplikt

En enskild huvudman som byter ägare behöver i dagsläget inte göra någon ny ansökan om godkännande. De behöver dock anmäla ändringar i ägar- och ledningskretsen till tillsynsmyndigheten, som kan välja att göra en prövning av den nya ägar- och ledningskretsen. Anses den nytillträdde vara olämplig kan tillsynsmyndigheten återkalla godkännandet för verksamheten. Däremot kan inte tillsynsmyndigheten förhindra aktörer med brister i sin befintliga verksamhet att förvärva nya verksamheter enligt nuvarande lagstiftning. Därför föreslår utredningen ett förvärvsförbud för aktörer med befintlig bristfällig verksamhet. Förvärvsförbud gäller för en fysisk eller juridisk person under den tid som personen inte uppfyller det skärpta villkoret som ställs för att godkännas som enskild huvudman om att den enskilde ska ha förutsättningar i övrigt att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Vid bedömningen av om förvärvsförbud föreligger ska tillsynsmyndigheten även beakta ingripande vid tillsyn mot enskild huvudman som vid tidpunkten för beslutet ingick i samma koncern, eller hade i huvudsak samma direkta eller indirekta ägare som personen, eller som personen genom direkt eller indirekt ägande hade ett bestämmande inflytande över.

Vidare föreslås att ett godkännande av en enskild som huvudman får återkallas om en fysisk eller juridisk person har ett direkt eller indirekt bestämmande inflytande i den enskilde huvudmannen som har förvärvats i strid med förvärvsförbudet.

Kopplat till förslaget om förvärvsförbud föreslår utredningen också en upplysningsplikt vid anmälan om förändring. Det innebär att i en anmälan om förändring av det bestämmande inflytandet ska huvudmannen lämna upplysningar om huruvida pågår tillsyn av, eller ifall tillsynsmyndighet beslutat om sådant ingripande vid tillsyn som omfattas av det av utredningen föreslagna skärpta villkoret mot den person som

förvärvat ett direkt eller indirekt bestämmande inflytande i huvudmannen eller en enskild huvudman som personen haft bestämmande inflytande över genom ägande.

Insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten ska finnas hos den enskilda huvudmannen

Utredningen föreslår regler som innebär att brister hos en huvudman i större utsträckning ska kunna få betydelse även för andra verksamheter som står exempelvis under samma eller närstående ägar- och ledningskrets. Syftet är att motverka att aktörer som uppvisar allvarliga eller återkommande brister kan fortsätta expandera eller bedriva verksamhet genom andra bolag inom samma ägarstruktur. Vid prövning av ansökningar och vid tillsyn ska därför tillsynsmyndigheten kunna beakta förhållanden i andra verksamheter som bedrivs av samma huvudman eller av företag som ingår i samma koncern eller har i huvudsak samma ägare. Förslaget innebär att bedömningen av en huvudmans lämplighet och förutsättningar att bedriva utbildning i större utsträckning ska göras utifrån ett helhetsperspektiv där tidigare brister inom närstående verksamheter kan tillmätas betydelse.

En ändamålsenlig process för godkännande som huvudman

Vidare lämnar utredningen förslag som syftar till att tydliggöra och skärpa regleringen kring godkännande av enskilda huvudmän. Bland annat föreslås att beslut om godkännande ska vara mer preciserade än i dag. Ett godkännande ska ange den aktuella verksamhetens belägenhetsadress samt det högsta antal barn eller elever som verksamheten får omfatta. Syftet är att göra tillståndet tydligare och underlätta uppföljning och tillsyn av att verksamheten bedrivs inom ramen för vad som har godkänts. Utredningen föreslår även att godkännanden ska kunna förenas med ytterligare villkor i större utsträckning än i dag, vilket ska ge tillsynsmyndigheterna bättre möjligheter att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt gällande regelverk och de förutsättningar som låg till grund för beslutet om godkännande.

Sanktionsavgift när en huvudman bedriver verksamhet utanför godkännandet

Vidare föreslår utredningen att nya sanktionsmöjligheter införs när en huvudman bedriver verksamhet i strid med sitt godkännande. Bland annat föreslås att sanktionsavgift ska kunna beslutas i situationer där en verksamhet bedrivs utanför de ramar som anges i godkännandet, till exempel om verksamheten bedrivs på annan adress eller med fler barn eller elever än vad tillståndet medger. Förslagen syftar till att stärka efterlevnaden av godkännandebeslut och skapa tydligare konsekvenser när en huvudman inte följer de villkor som gäller för verksamheten.

Förskolenämndens bedömning

Förskolenämndens synpunkter presenteras i förvaltningens förslag på yttrande. Yttrandet har fokuserat på de delar som rör förskolenämndens uppdrag som tillsynsmyndighet.

Ansvariga

Annie Molinder Enhetschef

Susanne Nilsson Avdelningschef

Serene Rosberg Förvaltningschef